

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 43/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 9 § i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 januari 2015 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 9 § i lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 352/2014 rd) till finansutskottet för beredning.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Tanja Nurmi, finansministeriet
- specialforskare Miira Kuhlberg, Konkurrens- och konsumentverket
- tullöverinspektör Seppo Raitolahti, Tullstyrelsen

- verkställande direktör Rami Aarikka, Laitilan wirvoitusjuomatehdas
- vice verkställande direktör Veli-Matti Aittoniemi, Turism- och Restaurangförbundet rf
- ordförande Heikki Kähkönen, Ölförbundet rf
- verkställande direktör Elina Ussa, Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet r.f.
- ordförande Mika Heikkinen, Småbryggeriförbundet rf
- jurist Janne Koivisto, Dagligvaruhandeln rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- Institutet för hälsa och välfärd.

Arbets- och näringsministeriet, Finlands näringsliv rf och Föreningen för Finlands Alkoholdryckhandel rf har meddelat att de inte har något att anmärka i saken.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras. Nedsättningen av accisen på alkohol för små, oberoende bryggerier utökas. Dessutom föreslås det att den övre gränsen för årsproduktionen vid bryggerier som är berättigade till skattestöd höjs.

Propositionens inverkan på statsbudgeten för 2015 beaktas i tilläggsbudgetförfarandet.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Den ska tillämpas från ingången av 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Bakgrund

Propositionens syfte är att förbättra tillväxtförutsättningarna för småbryggerier genom ändringar i den så kallade *nedsatta punktskatten (accis) för småbryggerier*. Men de ger relativt små förluster i skatteintäkter — uppskattningsvis 400 000 euro om året — eftersom den föreslagna höjningen av den övre gränsen för årsproduktionen från 10 till 15 miljoner liter inte förknippas med någon form av skattestöd. Det handlar endast om att bryggeriet inte förlorar sina kumulativa stöd om dess årsproduktion överskrider det nuvarande taket på 10 miljoner liter.

Den andra föreslagna ändringen gäller den nedersta nivån på skatteskalen där årsproduktionens maximala mängd föreslås bli höjd från 200 000 till 500 000 liter. Om årsproduktionen underskrider detta sänks skatten på öl med 50 procent vilket också är det maximala stöd som tilläts för småbryggerier enligt det så kallade *strukturdirektivet*¹. Det skattestöd som tillämpas i Finland består i övrigt av fyra nivåer och minskar på grundval av produktionsmängder från 50 till 10 procent. Det lägsta skattestödet gäller produktion vars mängd under kalenderåret är över 5,5 men under 10 miljoner liter.

Förslaget innehåller dessutom vissa direktivbaserade preciseringar som med fördel bör inkluderas i den nationella lagstiftningen för tydlighetens skull. De är kravet på bryggeriets fysiska åtskildhet från andra bryggerier samt förbudet mot licenstillverkning. Dessa tillägg medför således ingenting nytt i tillämpningspraxis.

¹ Rådets direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker, som innehåller bindande bestämmelser för medlemsstaterna i fråga om strukturerna för punktskatter på alkohol, produkter som ska beskattas och tillåtna skattenedsättningar.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att propositionen är motiverad och aktuell på grund av den starka tillväxttenden den jämte relaterad investeringsbenägenhet i småbryggeriverksamheten. Syftet med den nedsatta skattesatsen för småbryggerier är att jämna ut skillnaderna i produktionskostnader mellan små och stora bryggerier och att på så sätt förbättra de små bryggeriernas verksamhetsförutsättningar och tillväxtpotentialer. Ändringarna ligger i linje med detta mål både i fråga om den nedre och den övre gränsen.

I Finland finns enligt färskuppgifter 43 småbryggerier av vilka de flesta har en årlig produktionsvolym som platsar i den nedersta stödkategorin. Att höja produktionsgränsen för den till 500 000 liter förbättrar således direkt dessa bryggeriers tillväxtförutsättningar. Dessutom gagnar det tack vare den kumulativa skattemodellen också producenter som överskrider produktionsgränsen.

Att höja den årliga maximala produktionsmängden till 15 miljoner liter lindrar för sin del det branta steget till att stödet upphör, som exempelvis Konkurrens- och konsumentverket har ansett vara till förfång. Att höja gränsen förbättrar dessutom småbryggeriernas möjligheter att bedriva i lagen tillåtet produktionsmässigt och funktionsmässigt samarbete sinsemellan. Ett sådant samarbete kan till exempel gälla emballering, marknadsföring och distribution av öl. Ett villkor är att den sammanlagda mängden öl som bryggerierna producerar under kalenderåret, som nu är högst 10 miljoner liter, i fortsättningen enligt förslaget blir högst 15 miljoner liter.

Vid utskottets utfrågning av sakkunniga har det dessutom bland annat framkommit att de öl som produceras av småbryggerier hänger ihop med en ny alkoholkultur. Därför ser utskottet inte heller några hälsopolitiska problem i förslaget — tvärtom, småbryggeriernas produktion kan också stödja ett ansvarsfullt alkoholbruk, det är bland annat Valviras bedömning. Därför kan förslaget inte anses stå i konflikt med den alkoholrelaterade skattepolitik som har bedri-

vits under de senaste åren. Bedömningen måste dessutom ta hänsyn till att småbryggeriernas andel av Finlands ölmarknad är relativt liten, ca tre procent.

Den föreslagna höjningen för produktionsmängden på den lägsta nivån har allmänt vunnit gillande också vid utskottets utfrågning av sakkunniga. Höjningen av den högsta gränsen har däremot väckt delade meningar bland branschens aktörer beträffande förslaget konkurrenskonsekvenser. I det följande tar utskottet därför i korthet upp denna fråga separat.

Om konkurrens

Enligt artikel 4 i strukturdirektivet ska ett bryggeri uppfylla två villkor för att nedsatt skattesats på öl ska kunna tillämpas på det. Det ena gäller den maximala mängden producerat öl. Den övre gränsen enligt direktivet är 20 miljoner liter per kalenderår. Det andra villkoret är att bryggeriet ska vara juridiskt och ekonomiskt oberoende av andra bryggerier². Hit hör också kravet på att anläggningarna ska vara fysiskt skilda från andra bryggeriers och förbudet mot att brygga på licens.

Medlemsstaterna får således när dessa villkor är uppfyllda tillämpa nedsatta skattesatser, vilka också får differentieras efter årsproduktionen vid bryggerierna. Artikelns innehåller dessutom ett omnämnande av den maximala nedsättningen av skattesatsen (50 %) samt kravet på att andra medlemsstater inte får diskrimineras vid beskattningen. Den gällande nedsättningen för småbryggerier och de nu föreslagna ändringarna baserar sig på strukturdirektivet och motsvarar kraven i direktivet.

Ändå har Konkurrens- och konsumentverket anmärkt på att det inte utreds i propositionen när småbryggeriverksamhetens stordriftsvinst i genomsnitt blir nådd. Därför har verket inte tagit ställning till huruvida den nivå på årsproduktionen som valts i förslaget är riktig med hänsyn till konkurrensen.

² Dessa villkor konstateras också i punkt 24 och 26 i EU-domstolens dom i ärendet C-83/08, som nämns i propositionen.

Men utskottet bedömer frågan annorlunda. Kriterierna för stödet förskrivs i detalj i direktivet och propositionen landar under den maximala nivån och det maximala stöd som tillåts i direktivet. Dessutom bör snedvridning i konkurrensen alltid undersökas inom hela den inre marknaden såsom inom EU-rätten i allmänhet. Därför saknar det också relevans hur många småbryggerier i Finland som drar omedelbar nytta av de ändringar som nu föreslås. Det väsentliga är att skattstödet föreskrivs på ett icke-diskriminerande sätt och att det kan utnyttjas av alla bryggerier som uppfyller kriterierna.

Redan på dessa grunder anser utskottet att propositionsmotiven är hållbara.

Om man endast undersöker Finland måste uppmärksamheten riktas till marknaden i sin helhet, inte enbart småbryggeriernas ställning. Finlands marknad är som känt ganska koncentrerad och tre stora aktörer dominerar ca 95 procent av marknaden. De producerar ca 400 miljoner liter öl per år medan småbryggeriernas sammanräknade produktion motsvarar ca 13 miljoner liter. Analogt motsvarar det årliga beloppet av nedsättningen för småbryggerierna - tills vidare ca 5,3 miljoner euro - under en procent av de årliga intäkterna av ölskatten, ca 570—600 miljoner euro³. Dessa uppgifter stöder inte påståendet om att småbryggerierna skulle snedvrída konkurrensen.

Utskottet anser att inte heller anmärkningarna om avtalstillverkning av så kallad *private label*-typ i detta skede ger anledning till ytterligare överväganden. På grundval av erhållen utredning ser det ut som att det snarare handlar om farhågor inför framtiden än ett rådande fenomen. Men det är motiverat att följa situationen, och i förekommande fall kan avtalstillverkningens andel i småbryggeriernas produktion begränsas i lag. I samma sammanhang faller det sig naturligt att precisera också skillnaden mellan avtalstillverkning och förbjuden licenstillverkning.

³ De totala intäkterna av alkoholskatten var 2013 ca 1 336 miljoner euro och ölets andel av det var ca 43 %.

FiUB 43/2014 rd — RP 352/2014 rd

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 24 februari 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Sampsa Kataja /saml
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Kari Rajamäki /sd

Markku Rossi /cent
Sari Sarkomaa /saml
Osmo Soininvaara /gröna
Kari Uotila /vänst
Ville Vähämäki /saf
ers. Esko Kurvinen /saml
Anne-Mari Virolainen /saml.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.